

Kønsminoriteter i Kriminalforsorgens institutioner

Hvem er jeg?

Ida Paaschburg Gravesen

Direktoratet for kriminalforsorgen,
Center for Straffuldbyrdelse,
Koncern Kriminalitetsforebyggelse

Cand.mag. I psykologi og kønsstudier

Kvindelige indsatte, LGBT+ indsatte, unge under 18 år

Program

- Anledning
- Begrebsafklaring
- Sundhed
- Tiltale
- Placering
- Kvindelige indsatte
- Visitation
- Udlandet
- Embedsværkets arbejdsmetode
- Spørgsmål

Anledning

- Henvendelser fra fængsler og arresthuse
- Institut for menneskerettigheder
- Transportministeriets (Ligestillingsafdelingen) handlingsplan
- Medier
- Retssag

Danmark · LGBT+ | Læsetid 8 min.

26/04/2023 KL. 05:54

Transkønnet sagsøger mandeafdeling

Retssag: Transkvinde vil afsone i kvindefængsel

En indsat har under sin forvaringsdom skiftet køn. Hun har sagsøgt fængsel for brud på

I Samfund

SAMFUND

Transkønnet sagsøger fængsel – vil væk fra mandeafdeling

En indsat har under sin forvaringsdom skiftet køn. Hun har sagsøgt fængsel for brud på menneskerettighederne.

Transkønnet indsat får nej i landsret til at flytte fra mændene

Snart vil kriminelle blive anbragt i fængsler baseret på deres kønsorganer

Hvad betyder transkønnet?

Transkønnet:

- Fællesbetegnelse om personer, hvis kønsidentitet i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen.
- I modsætning til:

Ciskønnet:

- Person, hvis oplevede køn og kønsudtryk svarer overens med det køn, personen blev tildelt ved fødslen.

Hvad betyder transkønnet?

- Kommer af *transition*
 - Mand til Kvinde = Transkvinde
 - Kvinde til Mand = Transmand
 - Er også et spektrum

- Hedder ikke længere *transseksuel* fordi:
 - Kønsidentitet er uafhængig af *seksualitet*
 - Transeksuel var en psykiatrisk diagnose til 2017

...mere begrebsafklaring

Nonbinær:

- Fællesbetegnelse for personer, der ikke identificerer sig som enten mand eller kvinde og dermed heller ikke med det køn, de blev tildelt ved fødslen.

Interkønnet:

- Fællesbetegnelse for personer med medfødte variationer i deres fysiske køns karakteristika, hvor deres kønsanatomi, reproduktive organer og/eller kromosommønstre ikke passer med den typiske, medicinske definition af hunkøn og hankøn.

...mere begrebsafklaring

Juridisk køn:

- Det køn, en person har i forhold til lovgivning og administration, som er angivet ved det sidste tal i ens CPR-nummer i det danske personregister.

Kønsidentitet:

- Betegner det eller de køn, en person identificerer sig med og er. Det er ens vedholdende indre og individuelle opfattelse af ens køn

Biologisk køn:

- Det biologiske køn handler om kroppens udformning. Det består af flere komponenter herunder; kromosomer, hormoner, indre og ydre anatomi

Sundhedsbehandling

Kønsbekræftende behandling:

- Foregår igennem Center for Kønsidentitet på Rigshospitalet, Aalborg Universitetshospital eller Odense Universitetshospital

Behandlingsmål:

- At afklare kønsidentitet og behandlingsønsker mhp. at afhjælpe ubehaget ved det fødselstildelte køn

Medicinsk behandling

- Hormonbehandling - hormonstop behandling og eller krydshormoner

Kirurgisk behandling:

- Topkirurgi på brystpartiet
- Bundkirurgi - fjernelse af ydre og indre kønsorganer og evt. tildannelse af neo-genitalier
- Evt. anden kirurgi. fx. Ansigtsskirurgi, kirurgi på adamsæble

Fakta

Sårbar gruppe

- Flere psykiske belastninger (fx i form af angst, depression, selvskade, personlighedsforstyrrelser og selvmordstanker) end den øvrige befolkning
- Mellem 3 og 4 % af den ciskønnede del af befolkningen har forsøgt at tage sit eget liv, mens det for transkønnede er omkring 25 %.

Statistisk har de:

- har lavere uddannelse
- har lavere beskæftigelse
- har lavere livstilfredshed
- er mere ensomme
- har dårligere helbred
- har oftere brug for professionelle fagpersoners hjælp til psykiske problemer
- har færre sociale relationer
- er udsat for mere vold og diskrimination end de fleste borgere i samfundet

Fakta

Population

- Ca. 0,5-2% af befolkningen har en kønsidentitet, som er anderledes end det køn, de blev tildelt ved fødslen.
- Langtfra alle opsøger behandling i det danske sundhedsvæsen. Ca. 1000 om året.

Transkønnede i de danske fængsler

Population i fængsler

- Vi registrerer det ikke
- Høring i 2022 viste 7 i fængsler og arresthuse, 6 i udrejsecentre
- Institut for Menneskerettigheder estimerer ca. 40 om året

Ganske forskellige

- Nogle passerer, nogle gør ikke
- Nogle har korte ophold, nogle har lange
- Nogle har mange ressourcer, nogle har få

Afsoningsforhold

Nogle, særligt dem, der ”stikker ud” har et beskyttelsesbehov, idet de risikerer at udsættes for chikane, mobning, vold og overgreb fra medindsatte. Eller er de facto isolerede.

Regler og praksis i Danmark

Sundhedsbehandling

- Efter straffuldbyrdelseslovens § 45, stk. 1 har en indsat ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand. Behandling der knytter sig til den indsattes kønsidentitet adskiller sig ikke fra anden sundhedsmæssig behandling.

Tiltaleform

- Kriminalforsorgen skal altid, både i mundtlig og skriftlig kommunikation, bruge det kaldenavn og stedord (fx "hun", "han", "den/de" eller "hen"), som den indsatte selv oplyser, at vedkommende ønsker anvendt.
- Kaldenavne, der ikke har at gøre med den indsattes kønsidentitet, gælder naturligvis ikke.
- Flere afgørelser fastslår dette.

Regler og praksis i Danmark

Placering

- Sker som udgangspunkt efter cpr nr., dvs. juridisk køn
- I de tilfælde, hvor den indsatte juridiske køn er forskelligt fra den indsatte kønsidentitet og/eller biologiske køn vil udgangspunktet for placering bero på en konkret og individuel vurdering.
- I vurderingen skal både den indsatte kønsidentitet og den indsatte biologiske køn tages i betragtning. Sikkerhedshensyn vil dog være afgørende for placering af den indsatte, hvorfor det tillægges vægt, hvilken kriminalitet den pågældende er dømt for, og om en given placering må antages at udgøre en sikkerhedsrisiko for den indsatte selv, de medindsatte eller personalet. Vurderingen skal også inkludere et generelt hensyn til tryghed, ro og orden i den pågældende institution.
- Dobbeltbelæg bør undgås.

Kvinderne i Jyderup

- En sårbar målgruppe:

- Psykiske lidelser
- Somatiske lidelser
- Misbrug
- Seksuelle overgreb
- Vold i nære relationer

- Lokalhistorisk kontekst

- Får få år siden afsonede kvinder i mandefængsler, og det var problematisk.

Politiisk ønske om at ”..*undgå chikane og, seksuelle og fysiske overgreb fra mandlige indsatte...*” Flerårsaftalen 2018-2021

- Fysisk og psykologisk tryghed (gælder alle)

- Markant præmis, at man ikke kan slippe væk
- Stort kontrol - og autonomitab

- Kønnede magt- og dominansforhold i gruppedynamik

Pause

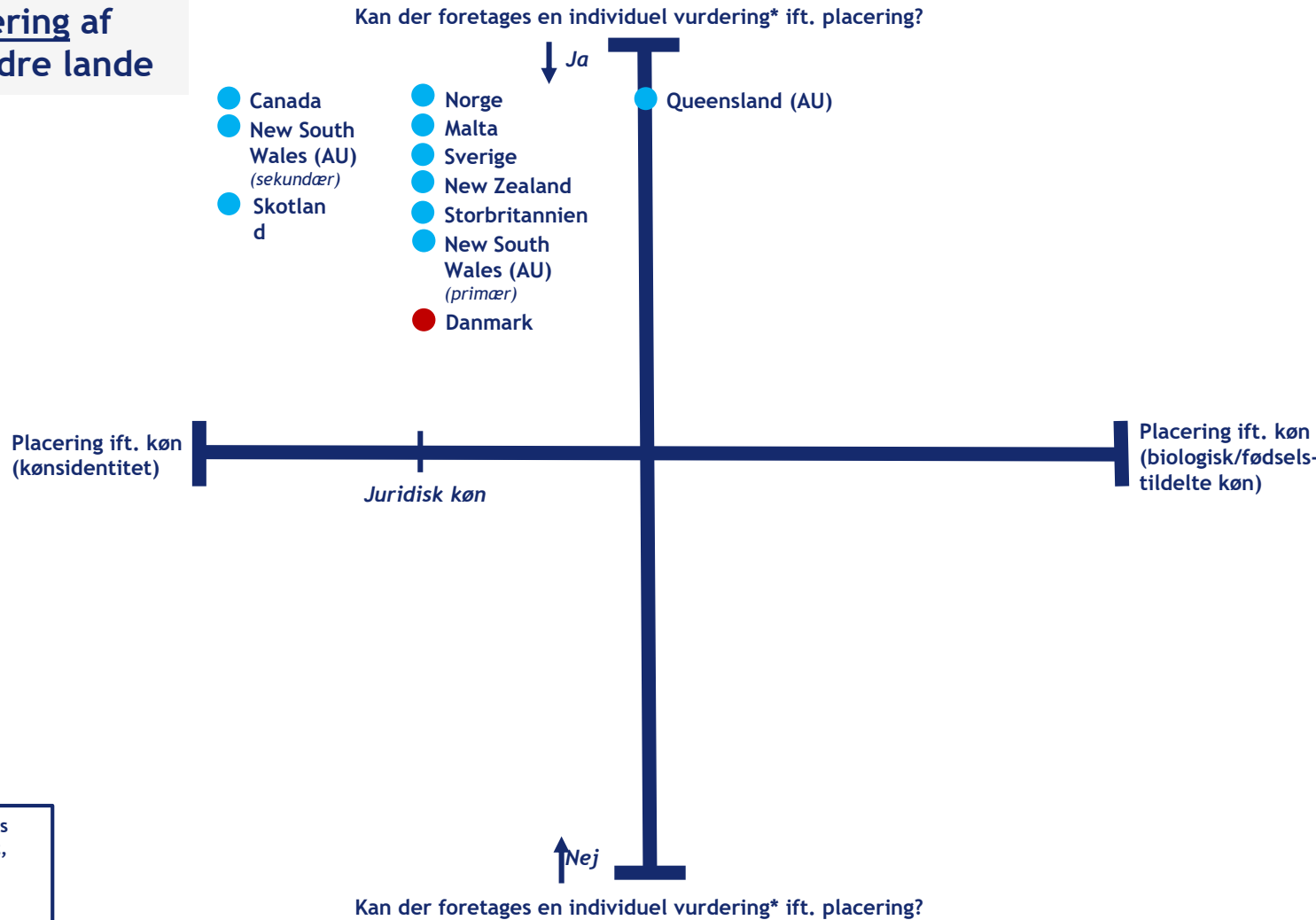
Regler og praksis i Danmark

Visitation og urinprøvekontrol

- Visitationspraksis er fortrinsvis uden berøring
- Det fremgår af straffuldbyrdeleslovens § 60, stk. 6, at undersøgelse, der indebærer afklædning kun må foretages og overværes af personer af samme køn som den indsatte (sundhedspersonale undtaget).
- Landsretten har med dommen i en konkret sag om placering af en transkvinde for nyligt fastlagt gældende ret ift., hvad der forstås med *køn* i § 60, stk. 6
- *Køn = biologisk køn*

Regler i udlandet

Praksis vedr. placering af kønsminoriteter i andre lande

* En individuel vurdering kan eksempelvis bero på den indsattes egen kønsidentitet, der ikke stemmer overens med det registrerede køn, eller afhænge af sikkerhedsforanstaltninger.

Regler i udlandet

Praksis vedr. tiltale af kønsminoriteter i andre lande

Må den indsatte ønske anden tiltale og pronomen, der ikke er juridisk oplyst?

↓ Ja

- Skotland
- Malta
- Storbritannien
- New Zealand
- Canada
- Queensland (AU)
- New South Wales (AU)
- Norge
- Danmark

Tiltale ift. køn
(kønsidentitet)

Juridisk køn

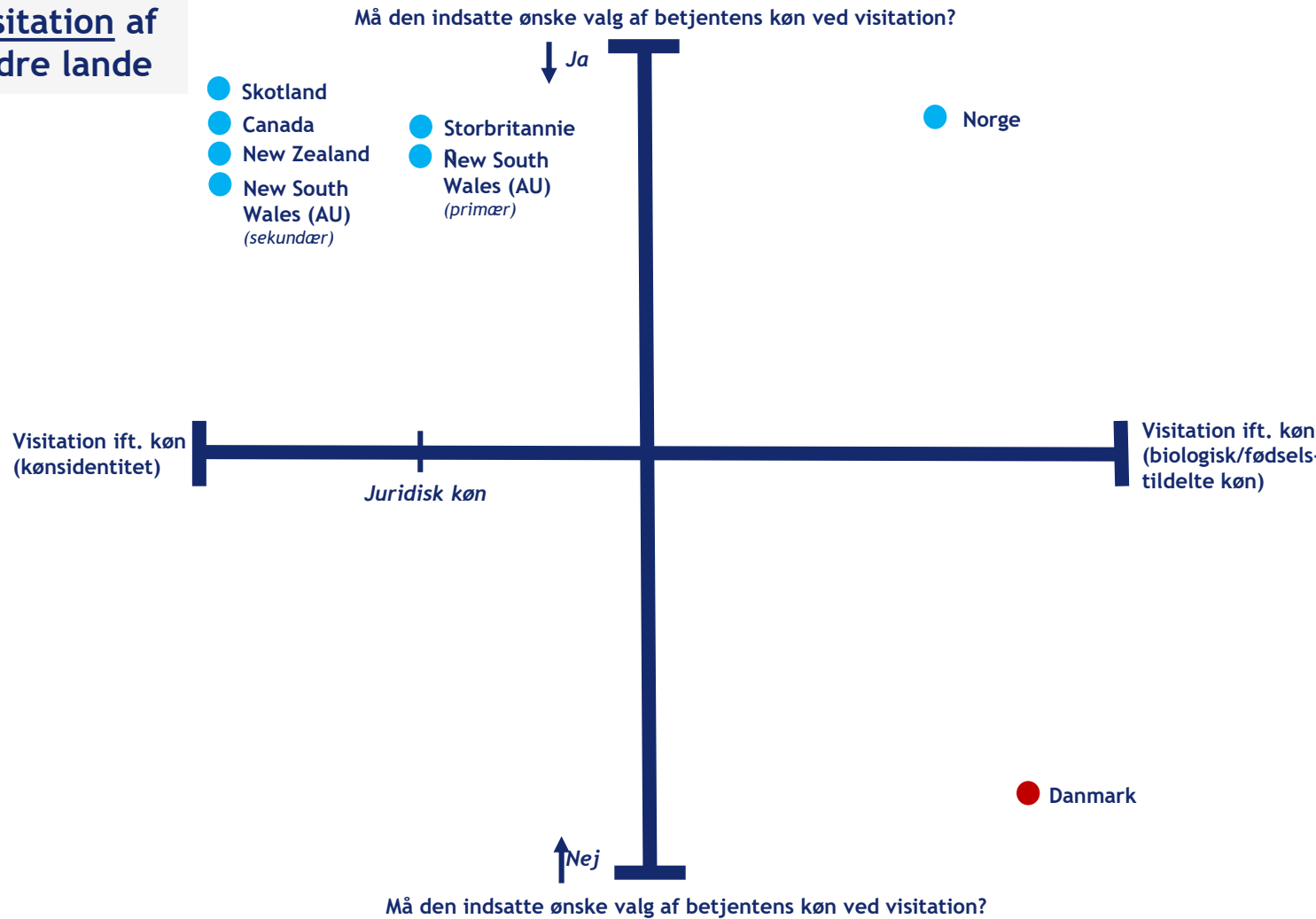
Tiltale ift. køn
(biologisk/fødsels-
tildelte køn)

↑ Ne

Må den indsatte ønske anden tiltale og pronomen, der ikke er juridisk oplyst?

Regler i udlandet

Praksis vedr. kropsvisitation af kønsminoriteter i andre lande

Regler i udlandet

Praksis vedr. sundhedsbehandling af kønsminoriteter i andre lande

- Skotland
- Malta
- New South Wales (AU)
- Canada
- Storbritannien
- Danmark

Har den indsatte mulighed for behandling* (ny og igangværende) under indsættelse?

Ja →

Har den indsatte mulighed for behandling* (ny og igangværende) under indsættelse?

← Nej

* Behandling kan eks. være kønsbekræftende operationer, hormonbehandling og psykologforløb

Arbejdet med kønsminoriteter i embedsværket

- Belyse mange vinkler
- Konsekvensberegne
- Indtage forskellige perspektiver
- Indhente råd fra flere sider
- Basere sig på fakta

Eksempler på kendte transpersoner/ fiktive karakter/ nonbinære

Spørgsmål?

Tak for i dag!

Landsretssagen

- En transkvinde, som har skiftet juridisk køn under sin indsættelse
- Sagsøgte kriminalforsorgen på baggrund af den behandling, hun modtog ift.:
 - Visitationer
 - Placering
 - Tiltale